

درس خارج فقه استاد هادی عباسی خراسانی

۹۹/۰۴/۲۲

« فهرست دروس بسم الله الرحمن الرحيم

محتویات

۱- حدیث اخلاقی

۱.۱- برکات زیارت امام حسین علیه السلام

۱.۲- زیارت امام حسین علیه السلام یکی از راههای

مبارزه با کرونا

۲- خلاصه جلسه گذشته

۳- لزوم تلاش همه برای تعطیل نشدن حج

۴- زیارت معصومین علیهم السلام همانند حج نباید تعطیل

شود

۵- استناد به سخن صاحب جواهر

۶- حکم مراسم اربعین در ایام کرونا

۶.۱- مسئولان از هم اکنون به فکر اربعین باشند

۷- نتیجه گیری

موضوع: مسائل مستحدثه/مسائل کرونا /مراسم اربعین در ایام

کرونا

حوزه علمیه قم

مسجد اعظم

قم

مدرسه فیضیه

مدرسه خان

مدرسه آیت الله گلپایگانی

سایر مدارس

فقه معاصر

تفسیر

رجال

دروس به زبان عربی

حوزه علمیه نجف

نجف

حرم امیرالمؤمنین (ع)

مساجد

حوزه علمیه مشهد

مدرسه آیت الله خویی

سایر مدارس مشهد

تفسیر و نهج البلاغه

سایر حوزه ها

شهرستانها

کربلا

بیروت

دمشق

داکار (آفریقا-سنگال)

قطیف و احساء

کابل

سایر موضوع ها

کلام و فلسفه

طب در روایات

بزرگان معاصر

تقریر عربی درس ها

راهنمای تقریر نویسی

پخش زنده

ثبت نام

ویرایش اطلاعات

دریافت نرم افزار

زمان درس ها

نحوه گفتگو

تالارها

امکانات جانبی

سوالهای متداول

مشکل نمایش حروف فارسی

۱- حدیث اخلاقی

حدیث اخلاقی امروز از حضرت باقر العلوم علیه السلام و مرتبط با بحث است.

عن سعد بن عبد الله ومحمد بن يحيى وعبد الله بن جعفر الحميري جميعا، عن أحمد بن محمد، عن محمد بن إسماعيل بن بزيع، عن أبي أيوب عن محمد بن مسلم، عن أبي جعفر عليه السلام قال: مروا شيعتنا بزيارة قبر الحسين عليه السلام فان أتياه يزيدهم في الرزق، ويمد في العمر ويدفع مدافع السوء، وإتيانه مفروض على كل مؤمن يقر للحسين بالإمامة من الله. [۱]

۱.۱- برکات زیارت امام حسین علیه السلام

شیعیان ما را شفازش کنید به زیارت قبر امام حسین علیه السلام. زیارت ایشان آثاری دارد:

- ۱) زیارت حضرت روزی را زیاد می‌کند؛
- ۲) و عمر را طولانی می‌کند؛
- ۳) و انگیزه سوم اینکه بلاها و ناپسندی‌ها را امور سوء را دفع می‌کند.
- ۴) آخرین ویژگی خیلی مهم است که زیارت امام حسین علیه السلام بر هر مؤمنی که به امامت ایشان اقرار دارد واجب است. از این متوجه می‌شویم که علاوه بر اینکه برابر با چند حج مقبوله است باید ببینیم این مستحب اکید همانند احکام حج داشته باشد؟

اگر با بیماری کرونا تراحم داشت چه کنیم که ان شاء الله خواهیم گفت.

۱.۲- زیارت امام حسین علیه السلام یکی از راه‌های مبارزه با کرونا

یکی از راه‌های مبارزه با کرونا زیارت حضرت ابی عبدالله علیه السلام است.

به نظر ما از باب مدافع سوء از راههای دفع ویروس منحوس، زیارت امام حسین علیه السلام است.

در اوایل کرونا در مصاحبه‌ای چند راه برای مقابله با این بیماری عرض کردم: [۲]

۱. التجا و دعاهاى وارده چنان که مقام معظم رهبرى حفظه الله دعای هفتم صحیفه سجادیه را سفارش کردند.
۲. زیارت امام حسین علیه السلام.

در شیوع طاعون در عراق از قول فقها نقل شده است که گفتند به مردم سامرا بگویید تا می‌توانند زیارت عاشورا بخوانند که از مصادیق زیارت امام حسین علیه السلام است.

۲- خلاصه جلسه گذشته

در روایات صحیح‌ه باید وجه جمع داشته باشیم. از سویی آیه است که ﴿لِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا﴾ [۳] باید کسی که توانایی دارد حج انجام دهد. از سویی **اِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ** فرض الحج علی اهل الجدة فی کل عام [۴] هر سال باید صاحب مال حج انجام دهد.

مرحوم صاحب وسائل [۵] و صاحب حدائق [۶] هر دو قائل به دو وجوب در حج هستند. وجوب عینی حج که مشروط به استطاعت است. دوم واجب کفایی که مربوط به اهل جده است. مشروط به استطاعت نیست.

در بحث بیماری کرونا و کنگره جهانی حج یا این واجب بین المللی که در طول عمر یک بار بر مستطیع واجب است و عده‌ای باید هر سال بروند، معتقدیم مزاحمت کرونا در فوریت حج است. حتی الامکان حج نباید تعطیل شود. اقامه دین به اقامه حج است.

به این نتیجه رسیدیم که دولت و ملت و فرد و جمع در تمام عالم باید حج را مدیریت کنند.

۳- لزوم تلاش همه برای تعطیل نشدن حج

بر مبنای اصولی ما که وجوب احکام را به وجوب عقلی می‌دانیم همانند وجوب تقلید، در اینجا مکلفین باید تکلیف را انجام دهند. دولت‌های کفر هم باید برای حج تلاش کنند. چرا که وجوب عقلی تکلیفی است. اگر غیر مسلمانی استطاعت داشت وجوب حج دارد ولی صحت حج او وابسته به مسلمان شدن اوست. حج به هیچ وجه نباید تعطیل شود. آنچه مربوط به شعائر اسلامی است همانند حج است.

۴- زیارت معصومین علیهم السلام همانند حج نباید تعطیل شود

برخی روایات عنوان بیت داشت. برخی عنوان مقام داشت. در تعبیر مقام فرقی بین زیارت خانه خدا و زیارت رسول خدا صلی الله علیه و آله نیست. ما نظرمات تمثیلی است و اگر برخی مصادیق را در آیات و روایات را داشته باشیم می‌توانیم باقی را استفاده کنیم. برخی اولیای الهی هم زیارتشان همین طور است. اگر در مکان خاصی باشد و ویژگی خاصی داشته باشد همین حکم را دارد. این مسأله زیارت عتبات را هم شامل می‌شود.

۵- استناد به سخن صاحب جواهر

مرحوم صاحب جواهر ایشان وقتی به روایات می‌رسند و نظر مرحوم صاحب وسائل و دیگر بزرگان را نقل می‌کنند چنین می‌نویسند:

وعلى كل حال ف (هو فرض على كل من اجتمعت فيه الشرائط الآتية من الرجال والنساء والخنائي) كتابا وسنة وإجماعا من المسلمين بل ضرورة من الدين يدخل من أنكره في سبيل الكافرين ، بل لعل تأكد وجوبه كذلك فضلا عن أصل الوجوب ، كما هو واضح ولذا سمي الله تعالى تركه كفرا في كتابه العزيز نعم لا يجب بأصل الشرع إلا مرة واحدة إجماعا بقسميه من المسلمين فضلا

عن المؤمنين ، مضافا إلى الأصل ، واقتضاء إطلاق الأمر في الكتاب والسنة ذلك كما حقق في محله، [٧]

آيه همان ﴿لِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ [٨] است.

روایات ابواب وجوب الحج مراد است. اجماع را هم ما دلیل مستقل نمی دانیم. نظر ایشان این است که اجماع منقول و محصل از مسلمین است چه رسد به مؤمنین. ایشان اجماع را حجت می دانند. فما عن الصدوق في العلل . من أن الذي اعتمده وأفتي به أن الحج على أهل الجدة في كل عام فريضة . واضح الضعف. [٩] نظریه مرحوم صدوق در علل الشرایع را که گفته اند هر سال بر توانمندان حج واجب است نقد می کنند. سپس آیات و روایاتی را نقل می کنند.

ومن الغريب ما في الوسائل من حمل هذه النصوص على الوجوب كفاية وإن جعله الوجه بعض الأفاضل ﴿مراد صاحب حدائق است﴾ مؤيدا له بما دل من النصوص التي فيها الصحيح وغيره على جبر الامام الناس على الحج إذا تركوه ، وإلا استحقوا العقاب ولم ينظروا ، إذ هو مخالف لإجماع المسلمين على الظاهر أيضا ، فلا بد من طرحها أو تنزيلها على ما عرفت ونحوه ، ونصوص الجبر خارجة عما نحن فيه ، ضرورة عدم اختصاصها بأهل الجدة كما يومي اليه اشتغال الصحيح منها على أنه إن لم يكن لهم مال أنفق عليهم من بيت المال ، بل اشتمل أيضا على الجبر على المقام عند البيت وعلى زيارة النبي صلى الله عليه وآله وسلم والمقام عنده ، ولعلنا نقول به كما أومأ إليه في الدروس ، قال فيها : « ويستحب للحاج وغيرهم زيارة رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم بالمدينة استحبابا مؤكدا ، ويجبر الامام الناس على ذلك لو تركوه ، لما فيه من الجفاء المحرم كما يجبرون على الأذان ، ومنع ابن إدريس ضعيف ، لقوله

صلی الله علیه وآله وسلم: « من أتى مكة حاجا ولم يزرنی إلى المدينة فقد جفوته يوم القيامة ، ومن أتاني زائرا وجبت له شفاعتي ، وجبت له الجنة ». [۱۰]

بحثی را مطرح می کنند که اگر افراد به حج نرفتند حاکم باید آنها را مجبور کند. اگر مستطیع نرفت مجبورش کند و اگر نرفت آنها را مستطیع کند و بفرستد.

این مربوط به روایات جبر حاکم است. امام هم دو اجبار دارد. یکی اجبار مستطیع ها و دیگر اینکه حج باید به عنوان اقامه دین انجام شود. روی بخش دوم حرف ایشان را تاکید داریم. ما همین قسمت مطلب ایشان را می خواهیم استناد کنیم. شما می دانید اگر روزی مستحبی اکید یا غیر آن حتی یک حکمی به جایی می رسد که می خواهد تعطیل شود، وظیفه مکلف و حاکم این است که نگذارد آن تعطیل شود. اگر اذان و اقامه در یک شهری دارد تعطیل می شود، باید حاکم عده ای را اجبار کند. چرا که تعطیل احکام حرام و اقامه دین واجب است.

از حج فراتر برویم و بگوییم کرونا با احکام دین چه نسبتی دارد؟ کرونا و از آن بالاتر، این قدر قدرت ندارد که اجازه تعطیلی احکام را داشته باشد.

من از کارشناسان پزشکی و روان شناسی و غیره خواهم می کنم که مباحث را بزرگ نمایی نکنند. همان طور که گفتیم فقه کرونا نداریم بلکه مسائل کرونا. این خود یک باب نیست بلکه مسأله جزئی است نه فقه مضاف.

کرونا تعطیل احکام الهی را به دنبال ندارد. بلکه تخفیف احکام الهی را به دنبال دارد.

تعطیلی احکام الهی حرام است. درست است که حفظ جان واجب است و خیلی واجبات و محرمات تغییر می کند ولی به گونه ای است که گاهی باید نفوس فدای احکام الهی شود.

اگر سالی به خاطر کرونا طوری شد که عده‌ای با بهانه یا بدون آن بگویند جلوی حج را بگیرد، این شدنی نیست. ولو می‌دانیم نفوسی فدا می‌شود، تعطیل احکام الهی نباید صورت گیرد. اهمیت حج از ادله آن استفاده می‌شود. تعطیلی احکام الهی را جایز نمی‌دانیم.

همین‌طور است زیارت نبی مکرم صلی الله علیه و آله که علی‌الحاکم الاجبار. کسی که قدرت و ثروت دارد باید عده‌ای را بفرستد به زیارت نبی مکرم صلی الله علیه و آله.

۶- حکم مراسم اربعین در ایام کرونا

اربعین را هم می‌توانیم مثال بزنیم؟ کرونا در باره حج باید مدیریت شود و تعطیل شود. به اقل ما یمکن التعظیم باید انجام شود. زیارت رسول هم که مستحب است باید انجام شود. اول وظیفه حکام اسلامی می‌دانیم و بعد تک تک مسلمانان.

حتی اگر روزی عده‌ای با مریضی مشرف بشوند و در راه کعبه کشته شوند، اینها آیه ﴿وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾ [۱۱] شاملشان می‌شود و بدون شک و شبهه‌ای اینها هم شهید هستند. تعطیل حج محرم است. زیارت اربعین هم مسلم و واجب است. اگر وجوبش منحصر به افرادی شود نه تنها کفایی که عینی است.

در عین حالی که به مبنای بسیاری از فقها برای برخی یک بار در طول عمر واجب است ولی به مبنای آنها هم استحبابی است که اگر منجر به خلو البیت شود، واجب می‌شود. از دلیل ملازمه استفاده می‌کنیم. خلو البیت را منحصر در ایام حج نمی‌دانیم. این به عنوان حج تمتع است. در باقی سال هم عمره و طواف باید دائر باشد. این در میان اهل سنت هم اتفاقی است و در شیعه هم هست که تنها چیزی که می‌توان به خاطر آن طواف را تعطیل کرد، نماز است. نماز هم باید در بیت باشد. خیلی نکته جالبی

است. تاریخ هم می گوید جنگ های مختلفی بوده، سد عن سبیل الله بوده ولی عده ای جان دادند و نگذاشتند که حج تعطیل شود.

۶.۱- مسئولان از هم اکنون به فکر اربعین باشند

اگر روزی زیارت اربعین نماد دین شده و بسیج عمومی شده و راهپیمایی آرامی است با هدف و انگیزه از اقصی نقاط که دین را معرفی می کند، تعطیل آن هم جایز نیست. باید مدیریت شود. از همین الان از همه دست اندرکاران اربعین می خواهیم زیارت را مدیریت کنند. غربال گری کنند. از باب وجوب مقدمات مفوته از الان باید حریم بگیرند برای برگزاری اربعین.

امسال موضوع حج برای حجاج خارج عربستان ممنوع شد. ولی گفتند ۷۰ درصد از اتباع خارجی مقیم عربستان را اجازه می دهیم. ۳۰ درصد هم برای خود عربستانی ها. این کار خوبی است اگر اجرا شود. اگر ظرفیت داشت و می توانست اداره کند تعداد کمی هم شده از همه کشورها بیایند و حج را با مراقبت های ویژه انجام دهند.

واجبات مستقله حج هم برخی قابل استنابت است. برخی اضطراری اش مانند وقوفین قابل انجام است. اگر خوب مراقبت شود تزامم به وجود نمی آید. هر واجبی جای خودش. اگر وجوب ماسک و مراقبت باشد می شود برگزار گردد.

روایت امام رضا علیه السلام روایت زیبایی است که تعلیلش قابل استفاده است.

محمد بن علي بن الحسين في (العلل وعيون الأخبار) بالاسناد الآتي عن الفضل بن شاذان، عن الرضا عليه السلام قال: إنما أمروا بحجة واحدة لا أكثر من ذلك لأن الله وضع الفرائض على أدنى القوة. [۱۲]

برای اینکه خدا واجبات را بر کمترین توانایی وضع کرده است. اگر ما دولت اسلامی باشیم و به ادنی قوه ای برای احکام اسلامی

تلاش نکنیم درست نیست. احکام الهی باید کاملاً رعایت شود.

۷- نتیجه گیری

با کمال معذرت از همه بزرگان به این نتیجه رسیدیم که احکام الهی از جمله حج و زیارت اربعین و از جمله یک راهپیمایی در ایران و عراق برای حفظ دین باشد و پزشکی بگوید این نباید برگزار شود، باید اهم و مهم کرد. تشخیص این را هم باید به اهل خبره سپرد. تراحم را هم فصلی می‌دانیم نه ابدی. تراحم راه برون‌رفت تغییر احکام الهی است. اصلاً احکام الهی بن‌بست ندارد. اگر بحث‌های فردی باشد تشخیص تراحم با افراد است و اگر بحث‌های جمعی باشد با ولی فقیه است و همه باید تابع باشند. اگر به عنوان فتوا باشد هر کس تابع فتوای خودش و مرجعش است. ولی اگر حکم باشد می‌شود مانند فتوای تحریم تنباکو که مرحوم آیت الله شیرازی گفتند در حکم محاربه با امام زمان علیه السلام است. مجتهدان دیگر هم پشت ایشان را گرفتند. تنها کسی که می‌تواند حج را مدیریت کند حاکم اسلامی است. او دیدبان است. ولی فقیه دیدبان اجرای احکام الهی است. در مقام تشخیص هم حکمش مهم است.

اگر روزی کسی به این نتیجه رسید که نباید به حج بروی که مریض می‌شوی، در صورتی که فردی رفت شاید مجزی باشد. چرا که از امری اطاعت نکرده است ولی طواف و سعی و وقوفین را باید انجام دهد. حش هم مجزی است. اگر حاکم اسلامی گفت نباید بروید چرا که تحقیر است و چنین و چنان است در صورتی که برود مجزی از حجة الاسلام او نیست. سال‌های بعدی باید دوباره انجام دهد.

در آیه شریفه است که عاکف و باد در حج مساوی هستند. لذا دولت عربستان نمی‌تواند بگوید فقط برای مردم خودم حج هست.

[١] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ١٠، ص ٣٤٦، أبواب

المزار وما يناسبه، باب ٤٤، ح ٤، ط الإسلامية.

[٢]

<https://hawzahnews.com/news/٨٩٣٤٣٠>.

[٣] آل عمران/سوره ٣، آيه ٩٧.

[٤] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ٨، ص ١٠، أبواب

وجوب الحج و شرائطه، باب ٢، ح ١، ط الإسلامية.

[٥] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ٨، ص ١٠، ط

الإسلامية.

[٦] الحقائق الناضرة في أحكام العترة الطاهرة، البحراني، الشيخ

يوسف، ج ١٤، ص ٢٢.

[٧] جواهر الكلام، النجفي الجواهري، الشيخ محمد حسن،

ج ١٧، ص ٢٢٠.

[٨] آل عمران/سوره ٣، آيه ٩٧.

[٩] جواهر الكلام، النجفي الجواهري، الشيخ محمد حسن،

ج ١٧، ص ٢٢١.

[١٠] جواهر الكلام، النجفي الجواهري، الشيخ محمد حسن،

ج ١٧، ص ٢٢٢.

[١١] نساء/سوره ٤، آيه ١٠٠.

[١٢] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ٨، ص ١٢، أبواب

وجوب الحج و شرائطه، باب ٣، ح ٢، ط الإسلامية.

[١٣] حج/سوره ٢٢، آيه ٢٥.

